

http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_civ_624700_19/02/2006_174070

Αντιδρούν στην bioart εξαιτίας της άγνοιας

Τονίζει η Σλοβένα καλλιτέχνις Polona Tratnik

Της Μαργαρίτας Πουρναρά

Πώς θα σας φαινόταν αν κάποιος από τους μικροοργανισμούς που φέρετε στο σώμα σας αποτελούσαν τμήμα ενός έργου τέχνης; Η 29χρονη Σλοβένα καλλιτέχνις Polona Tratnik χρησιμοποιεί τα κύτταρα και το ανθρώπινο δέρμα ως «πρώτη ύλη» για τις δημιουργίες της. Ένα δείγμα της δουλειάς της έχουμε την ευκαιρία να δούμε στην έκθεση «In Vivo - In Vitro» στο Εργοστάσιο της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών. Η bioartist παρουσιάζει μια εγκατάσταση με τίτλο «Unique»: μέσα σε μια ειδική αίθουσα με ειδικές συνθήκες υγρασίας και θερμοκρασίας καλλιεργούνται μικρόβια που συνέλεξε από το πρόσωπο ή τα χέρια επισκεπτών της έκθεσης, κλεισμένα σε διάφανα κουτιά. Η εικαστικός εξηγεί στην «Κ» τι είναι η bioart και πώς οι επιστημονικές κατακτήσεις των βιολόγων επηρεάζουν την καλλιτεχνική δημιουργία της εποχής μας.

— Έχετε σκεφτεί ποτέ ότι τα έργα σας μπορεί να προκαλούν φόβο, απώθηση ή αηδία; Ακόμα χειρότερα, ενδεχομένως μερικοί να μην τα θεωρούν τέχνη...

— Ακόμα και αυτού του τύπου τα σχόλια ή οι αντιδράσεις έχουν και μια θετική πτυχή, υπό την έννοια ότι κάποιος μπαίνει στον κόπο να ασκήσει κριτική σε μια καλλιτεχνική δημιουργία. Δείχνει ενδιαφέρον γι' αυτό που έχει μπροστά του και κάνει διάλογο με τον καλλιτέχνη. Τα δικά μου έργα είναι εντελώς ακίνδυνα για τους θεατές. Οι περισσότεροι πάντως από αυτούς που ήρθαν στην έκθεση της ΑΣΚΤ προσφέρθηκαν να δώσουν δείγματα από το δέρμα τους και να μάθουν τη διαδικασία της δουλειάς μου.

— Ξεκινήσατε τη σταδιοδρομία σας ως γλύπτρια. Πώς περάσατε από τη σμίλη στο μικροσκόπιο;

— Η μετάβασή μου από τη γλυπτική στην bioart έγινε σταδιακά. Μην ξεχνάτε ότι οι γλύπτες έχουν μια ιδιαίτερη σχέση με το ανθρώπινο σώμα και τις λειτουργίες του καθώς εξοικειώνονται με αυτό κατά τη διάρκεια των σπουδών τους. Παράλληλα έχουν καλή αίσθηση της ύλης και των όγκων. Όταν ήμουν ακόμα φοιτήτρια μελετούσα διάφορα υλικά που έμοιαζαν οπτικά με το ανθρώπινο δέρμα, όπως το λάτεξ. Αρχισα τότε να συνεργάζομαι με επιστήμονες που ειδικεύονταν στην ανάπτυξη τεχνητού δέρματος. Σιγά σιγά μπήκα και εγώ στη διαδικασία να πειραματιστώ με τους μικροοργανισμούς που έχουμε στο δέρμα μας. Δεν με προβλημάτισε η μετάβαση από μια καθιερωμένη και εύληπτη μορφή τέχνης όπως η γλυπτική στην bioart που είναι ένα νέο πεδίο καλλιτεχνικής δημιουργίας.

— Πιστεύετε στην ομορφιά με την κλασική της έννοια;

— Τι είναι η ομορφιά και ποιος μπορεί να την ορίσει; Κάθε εποχή στην ιστορία της τέχνης συνδέεται και με διαφορετικούς ορισμούς της. Δεν με ενδιαφέρει το ζήτημα της ομορφιάς, αλλά άλλα θέματα που άπτονται της καθημερινότητάς μας. Τα μικρόβια για παράδειγμα είναι μέσα στη ζωή μας, όμως μας είναι αόρατα. Με τη δουλειά μου τα κάνω ορατά και δείχνω ότι έχουν οντότητα.

Δεν βασανίζουμε...

— Πολλές εκθέσεις bioart έχουν προκαλέσει έντονες αντιδράσεις στους πολίτες. Πού τις αποδίδετε;

— Στην άγνοια. Κάποιοι bioartists πειραματίζονται με ζωντανούς οργανισμούς. Η Πορτογαλίδα Μάρτα Ντε Μενέζες λ.χ. είχε επέμβει γενετικά στο DNA μιας πεταλούδας και της είχε αλλάξει το χρώμα. Μερικοί που δεν γνωρίζουν τις μεθόδους της δουλειάς μας την κατέκριναν. Στη Νάντη της Γαλλίας σε μια έκθεση Bioart είχαν μαζευτεί διαδηλωτές στα εγκαίνια, οι οποίοι ηρέμησαν μόλις είδαν τα έργα. Αντιλήφθηκαν ότι ούτε σκοτώνουμε ούτε βασανίζουμε ζώα.

Μας αφορούν όλους

— Στην εννοιολογική τέχνη ο καλλιτέχνης είναι συχνά «φυλακισμένος» στην αυτοαναφορικότητα. Στην bioart, οι δημιουργοί ασχολούνται συχνά με θέματα που αφορούν την κοινωνία. Είναι μια στροφή στον τρόπο με τον οποίο οι καλλιτέχνες βλέπουν τον κόσμο;

— Η bioart αντανακλά τις εξελίξεις στην επιστήμη και πώς αυτές μπορεί να αλλάξουν την καθημερινή μας ζωή, να μας δημιουργήσουν νέες αντιλήψεις ακόμα και φόβους. Πολλοί καλλιτέχνες που δραστηριοποιούνται σε αυτό το πεδίο δημιουργίας προσπαθούν να ευαισθητοποιήσουν το κοινό για τις συνέπειες ορισμένων επιστημονικών ανακαλύψεων. Είναι ανοιχτοί στον κόσμο και καταπιάνονται με θέματα που αφορούν πολλούς ανθρώπους σήμερα.

— Γιατί οι περισσότεροι bioartists είναι Αμερικανοί;

— Είναι απόλυτα φυσικό καθώς πρόκειται για μια μορφή τέχνης που συνδέεται άμεσα με την έρευνα. Όπως γνωρίζουμε όλοι, οι ΗΠΑ δίνουν πολύ περισσότερα χρήματα σε επιστημονικές έρευνες και μελέτες απ' ό,τι η Ευρώπη. Στον Τρίτο Κόσμο δεν θα υπήρχε περιθώριο για την ανάπτυξη ενός τέτοιου πεδίου δημιουργίας. Από την άλλη πλευρά θα έλεγα ότι οι Ευρωπαίοι bioartists δίνουν στα έργα τους μια περισσότερο περίπλοκη διάσταση σε σχέση με τους Αμερικανούς που μπορεί να τα βλέπουν όλα πιο μανιχαϊστικά και υπεραπλουστευμένα.

— Προέρχεστε από μια μη πλούσια χώρα. Πώς κατορθώνετε να βρίσκετε χρήματα για τα έργα σας;

— Συνεργάζομαι με κάποιους επιστήμονες ώστε να ξέρω εξ αρχής αν μια ιδέα που έχω μπορεί να υλοποιηθεί και πόσο θα κοστίσει. Παράλληλα, έχω οικονομική στήριξη από την γκαλερί μου. Γενικά προσπαθώ να κάνω έργα με τα μέσα που έχω στη διάθεσή μου. Το καλό είναι ότι η Σλοβενία έχει μια πολύ ζωντανή καλλιτεχνική σκηνή που διψά για νέα πράγματα. Ο κόσμος είναι πολύ ανοιχτός σε νέα πρότζεκτ.

Η έκθεση In Vivo-In Vitro

Μέχρι τις 12 Μαρτίου θα διαρκέσει το αφιέρωμα που διοργανώνουν η Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών και η μη κυβερνητική οργάνωση τέχνης και τεχνολογίας «Artoros» με τίτλο «In Vivo-In Vitro» στο Εργοστάσιο (Πειραιώς 256) με επιμελήτρια την Άννα Χατζηγιαννάκη. Είναι η πρώτη στην Ελλάδα, ομαδική διεθνής έκθεση Bio Art (Βιοτεχνολογική Τέχνη), με έργα καλλιτεχνών που έχουν διακριθεί στον τομέα όπως οι: Critical Art Ensemble (CAE), Eduardo Kac, Stelarc, Joe Davis, Karl Sims, Eva Sutton, Daniel Lee, Susan Alexjander, και Polona Tratnik. Στις 24 Φεβρουαρίου διοργανώνεται ημερίδα με θέμα «Βιοηθική, Βιοτρομοκρατία και ΜΜΕ» με τη συνεργασία του Εργαστηρίου Νέων Τεχνολογιών του Τμήματος ΕΜΜΕ του Πανεπιστημίου Αθηνών. Συντονίζει ο καθηγητής κ. Μιχάλης Μειμάρης και συμμετέχουν προσωπικότητες από τον επιστημονικό και καλλιτεχνικό κόσμο. Εναρξη, 12 το μεσημέρι στο αμφιθέατρο της ΑΣΚΤ .